

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC
OPATIJSKA CERKEV
KOSTANJEVICA NA KRKI

TAPISERIJE

od 13. junija do 30. septembra 1986

jože horvat

1986

Črno-bele, rdeče v raznih odtenkih ali tudi večbarvne - v svojevrstno zadržanih, skorajda pastelnih tonih, ki jih plemeniti blagi lesket volne - in enako raznolične po vladajočem kompozicijskem načelu, takšne se nam kažejo nove Jakijeve tapiserije.

Toda sicer z nezadržno ustvarjalno slo obdarjeni umetnik, se je pri njih pokazal sposoben tudi velike discipliniranosti, zgledno podrejajoč se zahtevam tkanja, upoštevajoč omejitve, ki jih narekujejo širina statev, debelina niti, križanje podloge in votka. Iz teh omejitev je napravil celo prednosti, ki so obrzdale njegovo nagnjenje k naknadnemu bogatenju in dodajanju in ga obvarovale vsake nekontroliranosti, tako da lahko štejemo te tapiserije kot nemara najbolj prečiščeni del Jakijevega ogromnega opusa, ne da bi pri tem trpela izvornost njegovega ustvarjalnega navdiha.

Še več: prav na teh primerkih, kjer je umetnikova zamisel filtrirana skozi izvedbo tujih rok, postane razvidna izrazita samorodnost Jakijeve razvojne poti, ki ga je s povsem drugih izhodiščnih postavk pripeljala v kar neverjetno bližino najbolj aktualnih »novih divjakov«, da se je v nekaterih delih skoraj zlil s tem tokom. »Brezčasnost«, ki je od nekdaj odlikovala samoraslega umetnika, je dobila s tem trenutnim sovpadanjem novo potrditev, izkazala se je malodane kot preroška. Z ikonografskega vidika smo v glavnem znova soočeni z Jakijevim bestiarijem. Živalske oblike, prepoznavne kot take, četudi v svojem sprepletu večinoma ne pripadajo nobeni živali našega treznega vsakdanjega sveta, temveč prihajajo iz globin nezavednega v nas, napol pravljичne, napol demonične, se morajo pokoriti zdaj strogi kvadratasti mreži, kjer se umeščajo, tudi zvijajo in stiskajo v en sam, utesnjujoč prekat, zdaj spet v ljubko sproščeni igri ognjenih salamandrov segajo tja do roba slikovnega polja ali se celo samo deloma in za trenutek dvigajo iz žive gmote, ki jo je tapiserija iztrgala vsevdilj snujoči praosnovi življenja. Ne glede na te različnosti pa gre za nedvomno skladnejše, bolj skupinsko snovanje kartonov, ki so predloga tapiserij, gre, tako rekoč, za povezano pripoved, ki obsega ves tapiserijski cikel, pripoved, kajpada v smislu likovnega izražanja in jezika, ne literature.

V tej avtorjevi umiritvi, podreditvi tehniki, pripravljenosti, obravnavati posamezno predlogo s pogledom na prejšnjo in mislijo na prihodnjo, je nemara ena izmed novosti tega Jakijevega cikla, ki še zmeraj govori o izredni vitalnosti svojega ustvarjalca, a hkrati tudi o zrelem spoznanju, da se prava moč ne izkazuje v divjanju, temveč v čim popolnejši razrešitvi nalog v zastavljenem okvirju.

Jakijeve nove tapiserije se nam predstavljajo kot odlično delo vsestransko dozorelega ustvarjalca.